

HALLINTOVALIOKUNNAN LAUSUNTO 16/2012 vp

Valtioneuvoston kirjelmä komission tiedonannosta (Eurooppa 2020 -strategiaa tukeva talousarvio) ja ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (monivuotinen rahoituskehys 2014—2020), ehdotuksesta neuvoston päätökseksi (omat varat), ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (omien varojen päätöksen soveltaminen), ehdotuksesta neuvoston asetukseksi (omien varojen käyttöön asettaminen) sekä luonnoksesta Euroopan parlamentin, neuvoston ja komission väliseksi toimielinten sopimukseksi (toimielinten talousarvioyhteistyö)

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 26 päivänä lokakuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 5. VM 25.10.2012 asiassa U 40/2011 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 7 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 6. VM 25.10.2012 asiassa U 40/2011 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Suuri valiokunta on 9 päivänä marraskuuta 2012 lähettänyt jatkokirjelmän 7. VM 25.10.2012 asiassa U 40/2011 vp hallintovaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Ahti Hirvonen, valtioneuvoston kanslia
- budjettineuvos Rauno Lämsä, valtiovarainministeriö
- aluekehitysjohtaja Veijo Kavonius, työ- ja elinkeinoministeriö.

Lisäksi kirjallisen lausunnon on antanut

— Suomen Kuntaliitto

Viitetiedot

Valiokunta on aikaisemmin antanut asiasta lausunnon HaVL 28/2011 vp.

VALTIONEUVOSTON JATKOKIRJELMÄ

Ehdotus

Asiassa on kysymys vuosia 2014—2020 koskevasta EU:n monivuotisesta rahoituskehyksestä. Neuvoston puheenjohtajan laatimassa 29.10.2012 päivätyssä neuvottelulaatikko-asiakirjassa esitetään rahoituskehyn kokonaistason yhteensä noin 50 miljardin leikkauksia kaikkiin meno-otsakkeisiin suhteessa komission 6.7.2012 päivitettyyn esitykseen. Johdannossa todetaan, että puheenjohtajan ehdotus toimii lähitökohtana keskusteluille ja että kompromissin saavuttaminen tulee vaatimaan mittavampia leikkauksia.

Puheenjohtaja esittää neuvottelulaatikossa ot-sakekohtaisia lukuhaarukoita, joissa vain haarukan yläraja on asetettu. Neuvottelulaatikossa esitetään myös prosenttihaarukoihin täsmennetyjä lukuja. Lisäksi puheenjohtaja on vähentänyt neuvottelulaatikossa esillä olevien vaihtoehtojen määrää. Rahoituskehyn tulopuoleen esitetään vain vähäisiä muutoksia.

Kesäkuussa pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaisesti rahoituskehystä koskevissa neuvotteluissa on tavoitteena saavuttaa ratkaisu kuluvan vuoden loppuun mennessä.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvoston mukaan neuvotteluissa tavoitteena on tasapainoinen loppuratkaisu. Suomen kannalta keskeisimmät neuvottelukysymykset ovat seuraavat kokonaisuudet: rahoituskehysten taso, maaseudun kehittämisrahoituksen riittävä kokonaistaso ja Suomen suhteellisen osuuden ylläpitäminen, Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden huomioiminen alue- ja rakennepoliitikassa sekä koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnan tukeminen EU:n budjetista.

Komission ja puheenjohtajamaiden ehdotusten ja valtioneuvoston niitä koskevien kantojen tarkan sisällön osalta hallintovaliokunta viittaa edellä vireilletuloasiakirjojen kuvauksessa ilme-neviin valtioneuvoston kirjelmiin.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallintovaliokunta on antanut vuosia 2014—2020 koskevista EU:n rahoituskehyksistä lausunnon HaVL 28/2011 vp. Alue- ja rakennepoliitikasta ja sen rahoituksesta valiokunta on lausunut yksityiskohtaisesti koheesiopolitiikan asetuspaketin yhteydessä (HaVL 1/2012 vp). Lisäksi valiokunta on ottanut mainittuihin asiakokonaisuuksiin kantaa kokouksessaan 24.5.2012 (HaVP 35/2012 vp).

Suomen nettomaksuasema on viime vuosina korostunut. Selvityksen mukaan tämä kuvastaa suurelta osin yleistä taloudellista kehitystä, jossa Suomen talous on EU:n keskivertoon verrattuna kehittynyt myönteisesti. Lisäksi laajentumisen vaikutukset jäsenmaiden maksuasemiin ovat tulleet voimakkaammin näkyviin vasta nykyisen kauden kuluessa. Lisäksi Suomen saanto kuluvalla kaudella on ollut etupainotteista, kun

taas koheesiomaiden ohjelmat ovat käynnistyneet viiveellä ja kasvattaneet Suomen nettomaksuasemaa rahoituskehyskauden edetessä.

Valiokunta yhtyy siihen näkemykseen, että rahoituskehysten kokonaistaso on olennaisin Suomen nettomaksuasemaan vaikuttava tekijä, joten sen merkitys tasapainoista lopputulosta esittäessä on keskeinen. Valiokunnan näkemyksen mukaan nykyisessä tilanteessa tarvitaan valmiutta leikkauksiin. Valiokunta kuitenkin korostaa valtioneuvoston tavoin, ettei säästöjen pidä olla tasasuuruksia kaikissa menokohteissa. Valiokunnan mielestä on perusteltua, että säästöt kohdennetaan aloille, joiden tuottama eurooppalainen lisäarvo on vähäinen, aloille, joilla varojen aikaisempi käyttö on osoittautunut tehottomaksi, sekä aloille, joilla komissio on ehdottanut suurinta kasvua suhteessa nykyiseen kehyskauteen. Valiokunta kannattaa sitä, että säästö-

jen kohdentamisessa kiinnitetään huomiota lisäksi siihen, mikä on ollut menoalueen toteutunut palauma.

Puheenjohtajan kompromissiehdotuksen mukaan koheesiopolitiikan kokonaismäärärahat olisivat 326,5 miljardia euroa, mikä merkitsee noin 5 prosentin vähennystä komission ehdotukseen. Saadun selvityksen mukaan puheenjohtajan esityksen perusteella arvioitu Suomen kokonaissaanto olisi noin 1,2 miljardia euroa, joka olisi 516 miljoonaa euroa vähemmän kuin nykyisellä kaudella. Valiokunta toteaa, että EU:n rahoituskehyksiä pienennettäessä vähennystä kohdistuu myös koheesiopolitiikan määrärahoihin. Tasapainoisen loppuratkaisun kannalta leikkausten ei kuitenkaan pitäisi painottua esitetystä määrin kehittyneisiin alueisiin.

Valiokunta pitää ensiarvoisen tärkeänä Itä- ja Pohjois-Suomen erityisolosuhteiden huomioonottamista alue- ja rakennepolitiikkaa koskevissa ratkaisuissa. Valiokunta toteaa myönteisenä sen, että Itä-Suomi on puheenjohtajan ehdotuksessa siirretty siirtymäalueluokasta kehittyneiden alueiden luokkaan. Suomelle on tärkeää, että puheenjohtajan esittämä ratkaisu säilyy myös osana lopullista ratkaisua. Valiokunta korostaakin, että Suomen tulee edelleen olla aktiivinen Itä- ja Pohjois-Suomen huomioimiseksi yhtenä NUTS2-alueena, joka kokonaisuudessaan kuuluu kehittyneiden alueiden luokkaan.

Puheenjohtajan ehdotuksessa Itä- ja Pohjois-Suomen saama harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus on nostettu keskusteltavaksi osana neuvottelulaatikkaa. Komissio ehdottaa tuen tasoksi 20 euroa/asukas/vuosi nykyisen kauden tason ollessa 35 euroa/asukas/vuosi. Valiokunta viittaa koheesiopolitiikan asetuspaketista antamaansa lausuntoon HaVL 1/2012 vp ja katsoo, että harvaan asuttujen alueiden erityisrahoitus tulee säilyttää Pohjois- ja Itä-Suomen osalta vähintään nykyisellä tasolla eli 35 euroa/asukas/vuosi. Tämän tuen taloudellinen vaikutus EU-tasolla ei ole suuri, koska tuen piirissä olevan väestön määrä on hyvin pieni, mutta vaikutus

kyseisten alueiden kehittämistyölle on merkittävä. Lisäksi on huomattava, että tämä tuki on luonteeltaan nimenomaan erityishaittojen kompensatioon käytettävää ja korvamerkittyä kyseiselle kohdealueelle.

Valiokunta on koheesiopolitiikan asetuspaketin yhteydessä tähdentänyt muutoinkin rakennerahastovarojen jakoperusteiden tarkistamista jäsenvaltioiden ja alueiden kannalta oikeudenmukaisiksi ja paremmin pysyvät olosuhdehaitat huomioonottaviksi. Komission esityksen mukaan kehittyneiden alueiden luokassa rahoitus määrittäisi kuudesta allokatiokriteeristä ja neutraalista väestökriteeristä. Näistä asukastiheyskriteeri on Suomelle tärkein. Komission esityksen mukaan asukastiheyskriteerin painoarvo on 2,5 prosenttia. Valiokunnan mielestä asukastiheyskriteerin painoarvon nostamista on syytä pitää neuvotteluissa esillä.

Edellä mainitut säästöjen kohdentamisperiaatteet vaikuttavat myös muun muassa oikeus- ja sisäasioiden rahoitukseen. Komission ehdotuksen mukaan niiden rahoitus kasvaisi noin 50 prosenttia nykyiseen kauteen verrattuna. Määräraha olisi tosin edelleen pieni suhteessa EU:n koko rahoituskehykseen. Valiokunta toteaa, että oikeus- ja sisäasiat on EU:n nopeimmin kehittyviä toimialueita, ja pitää tärkeänä, että rahoituskehyksissä pyritään huomioimaan toimialueen voimakas kasvu. Ottaen huomioon, että komission ehdotus merkitsisi huomattavaa lisäystä suhteessa nykyisen kauden vastaaviin menoihin, voidaan lisäyksen pienentämistä pitää tässä tilanteessa kuitenkin hyväksyttävänä.

Valiokunta pitää valtioneuvoston tavoin tärkeänä, että hallintomenojen osuus rahoituskehysten sisällä ei nouse nykytasostaan.

Lausunto

Lausuntonaan hallintovaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

HaVL 16/2012 vp — U 40/2011 vp

Helsingissä 15 päivänä marraskuuta 2012

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pirkko Mattila /ps	Antti Lindtman /sd
vpj.	Maarit Feldt-Ranta /sd	Outi Mäkelä /kok
jäs.	Heikki Autto /kok	Tapani Mäkinen /kok
	Reijo Hongisto /ps	Markku Mäntymaa /kok
	Risto Kalliorinne /vas	Ulla-Maj Wideroos /r
	Mika Kari /sd	vjäs. Antti Rantakangas /kesk.
	Elsi Katainen /kesk	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne.